

Χώρας αειχώρος

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΟΜΟΣ 1
VOLUME 1

ΤΕΥΧΟΣ 1
ISSUE 1

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2002
NOVEMBER 2002

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΚΟΚΚΩΣΗΣ ΧΑΡΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΠΕΤΡΑΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΠΑΠΠΙΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αραβαντινός Αθανάσιος	- ΕΜΠ
Ανδρικόπουλος Ανδρέας	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασενχόβεν Λουδοβίκος	- ΕΜΠ
Γιαννακούρου Τζίνα	- ΥΠΕΧΩΔΕ
Γιαννιάς Δημήτρης	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δελλαδέτσιμας Παύλος	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Δεμαθάς Ζαχαρίας	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Ιωαννίδης Γιάννης	- Tufts University, USA
Καλογήρου Νίκος	- ΑΠΘ
Καρύδης Δημήτρης	- ΕΜΠ
Κοσμόπουλος Πάνος	- ΔΠΘ
Κουκλέλη Ελένη	- University of California, USA
Λαμπριανίδης Λόης	- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λουκάκης Παύλος	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λουρή Ελένη	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαντουβάλου Μαρία	- ΕΜΠ
Μελαχροινός Κώστας	- University of London, Queen Mary, UK
Μοδινός Μιχάλης	- Εθν. Κέντρο Περιβ. και Αειφ. Ανάπτυξης (ΕΚΠΙΑΑ)
Μπριασούλη Ελένη	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαθεοδώρου Ανδρέας	- University of Surrey, UK
Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλ.	- Universite de Paris I, France
Φωτόπουλος Γιώργος	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Χαστάογλου Βίλμα	- ΑΠΘ

Διεύθυνση:

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας

και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιοδικό ΑΕΙΧΩΡΟΣ

Πεδίον Άρεως, 38334 ΒΟΛΟΣ

<http://www.prd.uth.gr/aeihoros> e-mail: aeihoros@prd.uth.gr

τηλ.: 24210 – 74456 fax: 24210 - 74380

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιστημονικό Περιοδικό

αειχώρας

Επιμέλεια έκδοσης: Άννα Σαμαρίνα - Παναγιώτης Πανταζής
Σχεδιασμός εξωφύλλου - Λαγούτ: Γιώργος Παρασκευάς
Εκτύπωση: Αλ. Ξουράφας
Κεντρική διάθεση: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Περιεχόμενα

Αειχώρος - αναζητώντας σκέψεις για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη στο χώρο	4
Αραβαντινός Α.	6
Δυναμικές και σχεδιασμός κέντρων στην πόλη των επόμενων δεκαετιών - πρὸς συγκεντρωτικά ή αποκεντρωτικά σχήματα;	
Βασενχόβεν Λ.	30
Η δημοκρατικότητα του σχεδιασμού του χώρου και η αμφισβήτηση του ορθολογικού "μοντέλου"	
Πρεβελάκης Γ.	50
Ο μητροπολιτικός σχεδιασμός στην Ελλάδα: η περίπτωση της Αθήνας.	
Φωτόπουλος Γ., Γιαννιάς Δ. και Λιαργκόβας Π.	60
Οικονομική ανάπτυξη και σύγκλιση στους νομούς της Ελλάδας 1970-1994: εναλλακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις	
Κάβουρας Μ.	92
Γεωγραφικές οντολογίες και διαλειτουργικότητα	
ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	
Οικονόμου Δ.	116
Το δεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας και οι περιπέτειές του	
Χονδρού - Καραβασίλη Μ.	128
Προς έναν αειφόρο σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος: Οικολογική δόμηση	
ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	
Σκάγιαννης Π.	142
AESOP, Βόλος, 2002	
Μπεριάτος Η.	146
ISOCARP, Αθήνα - Βόλος, 2002	
Ψυχάρης Ι.	156
ERSA, Dortmund, 2002	
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
Δέφνερ Α.	160
Νέα Υόρκη: Μια ταινία ντοκιμαντέρ	
Σερράος Κ.	170
Martin Wentz (επ.), Die kompakte stadt	
ΑΠΟΨΕΙΣ	180
Συνέντευξη με τον Klaus Kunzmann	182
Συνέντευξη με τον Andreas Faludi	190
Louis Albrechts	196
Σκέψεις για το Σχεδιασμό	

Διεθνής Ένωση Πολεοδόμων-Χωροτακτών *International Society of City and Regional Planners (ISOCARP)*

38° Συνέδριο

Αθήνα - Βόλος, 19 -29 Σεπτεμβρίου 2002

Ηλίας Μπεριάτος

Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Οργάνωση - διαδικασίες - πρόγραμμα

Τα συνέδρια της Διεθνούς Ένωσης Πολεοδόμων και Χωροτακτών (International Society of City and Regional Planners- IsoCaRP)¹ χρονολογούνται από το 1965, από τότε δηλαδή που ιδρύθηκε η οργάνωση αυτή. Είναι αξιοσημείωτο ότι κάθε χρόνο, επί 38 συναπτά έτη το συνεδριακό αυτό "ραντεβού" πραγματοποιείται με "ευλαβική" συνέπεια, κάτι το οποίο δεν συναντάται συχνά σε επιστημονικές οργανώσεις είτε εθνικού είτε διεθνούς επιπέδου.

Τα συνέδρια γίνονται κάθε χρόνο σε διαφορετική χώρα και πόλη, πλην όμως υπάρχουν χώρες στις οποίες έχουν πραγματοποιηθεί πάνω από δύο συνέδρια σε διαφορετικές όμως πόλεις των χωρών αυτών όπως π.χ. Γαλλία, Πορτογαλία, Μεξικό, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ελλάδα. Ωστόσο σε δύο μόνο πόλεις, το Άμστερνταμ και την Αθήνα, το γεγονός αυτό έλαβε χώρα δύο φορές. Πράγματι, πρέπει να θυμίσουμε ότι η Αθήνα είχε φιλοξενήσει επίσης το 12° διεθνές συνέδριο το 1977 με θέμα "Urban Change and urban structure; How to regain coherence" στην οργάνωση του οποίου είχε πρωτοστατήσει ο καθηγητής πο-

¹ Η IsoCaRP είναι μια παγκόσμια μη κυβερνητική οργάνωση με κύρια επιδίωξη να συγκεντρώσει αναγνωρισμένους και υψηλού επιπέδου σχεδιαστές του χώρου σε ένα διεθνές δίκτυο. Ειδικότερα οι στόχοι της είναι η βελτίωση της έρευνας και της εκπαίδευσης για το σχεδιασμό, η προώθηση του επαγγέλματος και της επιμόρφωσης των πολεοδόμων και χωροτακτών καθώς και της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε μείζονα θέματα σχεδιασμού. Τα μέλη της προέρχονται από 65 χώρες όλων των ηπείρων. Η IsoCaRP είναι αναγνωρισμένη επίσημα από τον ΟΗΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης και είναι θεσμικός σύμβουλος της UNESCO.

Η Οργανωτική δομή της IsoCaRP είναι η ακόλουθη:

- Γενική Συνέλευση (General Assembly): Αποτελείται από όλα τα μέλη, κατευθύνει τις εργασίες, αποφασίζει σχετικά με τους κανονισμούς λειτουργίας της Ένωσης και ελέγχει τη διοίκησή της.
- Συμβούλιο (Council): Αποτελείται από τους εκπροσώπους των κρατών-μελών, τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τους προηγούμενους Προέδρους.

λεοδομίας κ. Α. Αραβαντινός καθώς και άλλοι έλληνες αρχιτέκτονες-πολεοδόμοι (Φ. Αναιρούση, Γ. Μιχαήλ κ.ά.)

Το 38^ο συνέδριο της IsoCaRP στην Ελλάδα αποφασίστηκε από την εκτελεστική επιτροπή της Διεθνούς Ένωσης, έπειτα από πρόταση του Ηλία Μπεριάτου στο 36^ο συνέδριο στο Μεξικό (Σεπτέμβριος 2000) και οργανώθηκε με την ευθύνη της Τοπικής Οργανωτικής Επιτροπής² (ΤΟΕ) και σε συνεργασία με το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (υπεύθυνοι Η. Μπεριάτος, αναπλ. καθηγητής και καθ. Δ. Οικονόμου) καθώς επίσης και με το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ (υπεύθυνος καθ. Δ. Καρύδης), το Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πάντειου Πανεπιστημίου (υπεύθυνος καθ. Π. Γετίμης) και το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΑΠΘ (υπεύθυνος καθ. Γ. Καυκαλάς).

Σε ότι αφορά στην οικονομική πλευρά, κύριος υποστηρικτής ήταν το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Επίσης ενίσχυσαν οικονομικά το συνέδριο και άλλοι φορείς από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα όπως το Υπουργείο Πολιτισμού, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας (ΕΑΧΑ), το Αττικό Μετρό, τα Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα (ΕΤΑ), η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", η ΕΥΔΑΠ, κ.ά. η συμβολή των οποίων κάλυψε μεγάλο μέρος των υλικών αναγκών του συνεδρίου.

Εκτός από την ΤΟΕ βασικοί συντελεστές της διεξαγωγής του συνεδρίου ήσαν:

- Ο General Rapporteur, Jim Colman, πολεοδόμος από το Σύνδνεϋ της Αυστραλίας, καθώς και οι τέσσερις rapporteurs των παράλληλων συνεδριάσεων των σεμιναρίων εργασίας (workshops) μεταξύ των οποίων ήταν, από την ελληνική πλευρά, ο καθηγητής Χ. Κοκκώσης (ΤΜΧΠΠΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας) για το workshop Νο 3
- Οι βασικοί εισηγητές (keynote speakers), μεταξύ των οποίων και ο ομότιμος καθηγη-

•Γραφείο (Bureau): Απαρτίζεται από τους επικεφαλής των εθνικών αντιπροσωπειών (ή τους αναπληρωτές τους) καθώς και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής.

•Εκτελεστική Επιτροπή (Executive Committee): Είναι το επιτελικό και συντονιστικό όργανο της IsoCaRP. Αποτελείται από τον εκλεγμένο Πρόεδρο σε συνεργασία με τον προκάτοχό του, τους Αντιπροέδρους από διάφορες χώρες και το Γενικό Γραμματέα.

² Η οργανωτική επιτροπή είχε την εξής σύνθεση: Ηλίας Μπεριάτος (πρόεδρος), Δ. Οικονόμου (υπεύθυνος οικονομικών), Δ. Καρύδης (ΕΜΠ, υπεύθυνος προγράμματος νέων πολεοδόμων), Π. Γετίμης (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Γ. Καυκαλάς (ΑΠΘ), Θεανώ Γεωργιάδου (προϊσταμένη του Οργανισμού Ρ.Σ. Θεσσαλονίκης), Τ. Γεωργακόπουλος (πρόεδρος του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ), Μάρθα Χουσιανάκου (πρόεδρος του ΣΕΠΟΧ), Κ. Συκιανάκη (Προϊσταμένη του Οργανισμού Ρ.Σ. Αθήνας), Σ. Νούλα (Δ/νση Πολεοδομίας ΥΠΕΧΩΔΕ), Ν. Μπανιάς (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας). Πρέπει να τονιστεί ότι εκτός από την ΤΟΕ υπήρχε υποστηρικτική ομάδα εργασίας από νέους πολεοδόμους και φοιτητές του πανεπιστημίου Θεσσαλίας για την διευθέτηση των οργανωτικών προβλημάτων πριν, κατά και μετά τη διεξαγωγή του συνεδρίου.

τής του ΕΜΠ Α. Αραβαντινός³

- Η επιστημονική επιτροπή του Συνεδρίου με μέλη από την Ιταλία, το Περού, την Πορτογαλία, το Ισραήλ, την Ολλανδία και την Αυστραλία στην οποία μετείχε, από την Ελλάδα, ο καθηγητής Π. Γετίμης
- Ο πρόεδρος (moderator) των δύο συνεδριάσεων της ολομέλειας (εναρκτήριας και καταληκτήριας). Εδώ οι ρόλοι μοιράστηκαν: στην έναρξη προήδρευσε ο καθηγητής χωροταξίας του ΕΜΠ Λ. Βασενχόβεν ενώ στη λήξη η κα Σ. Νούλα, αρχιτέκτων - πολεοδόμος, στέλεχος της Δ/σης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε από τις 23 έως τις 26 Σεπτεμβρίου 2002, στο Εκπαιδευτικό Κέντρο της Εθνικής Τράπεζας στην Γλυφάδα και είχε ως θέμα "Το παλμικό φαινόμενο στο σχεδιασμό: αντιμετωπίζοντας αιχμές, υφέσεις και επαναλήψεις στον κύκλο της ζήτησης" (Urban Planning and the Pulsar Effect: coping with peaks, troughs and repeats in the demand cycle). Ο αριθμός των συνέδρων έφθασε τα 250 άτομα, τα οποία προήρχοντο από διάφορες χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής, της Ασίας, της Αφρικής και της Αυστραλίας, με αξιόλογη συμμετοχή των ελλήνων, η οποία όμως θα μπορούσε να ήταν ακόμα μεγαλύτερη. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι στην έναρξη παραβρέθηκαν και μίλησαν η υφυπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ κα Ρ. Ζήση και ο εντεταλμένος σύμβουλος του "Αθήνα 2004" κ. Γ. Πυργιώτης, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε ζητήματα πολεοδομικής πολιτικής για την Αθήνα και προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων.

Το συνολικό πρόγραμμα περιελάμβανε ένα διαγωνισμό νέων πολεοδόμων πριν από το συνέδριο, μία προσυνεδριακή περιήγηση στην Αττική (pre-congress tour), το κυρίως συνέδριο, τεχνική περιήγηση στο λεκανοπέδιο Αθηνών, (technical tour) και μια μετασυνεδριακή εκπαιδευτική περιήγηση στο πανεπιστήμιο και στην περιφέρεια Θεσσαλίας (post-congress tour) σύμφωνα με το ακόλουθο χρονοδιάγραμμα:

19-22/9/02	Προσυνεδριακό Πρόγραμμα των Νέων Πολεοδόμων και Χωροτακτών
22/9/02	Προ-συνεδριακή περιήγηση (Μαραθώνας, Μεσόγεια, Λαύριο, Σούνιο)
23/9/02	Εναρκτήρια συνεδρίαση ολομέλειας (πρωί)
23/9/02	Παράλληλα σεμινάρια εργασίας (απόγευμα)
24/9/02	Παράλληλα σεμινάρια εργασίας (πρωί και απόγευμα)
25/9/02	Παράλληλα σεμινάρια εργασίας (πρωί)
25/9/02	Τεχνική περιήγηση Λεκανοπέδιο Αθηνών- Ολυμπιακά έργα (απόγευμα)
26/9/02	Καταληκτήρια συνεδρίαση ολομέλειας (απόγευμα)
27-29/9/02	Μετα-συνεδριακή Περιήγηση (Παν/μιο Θεσσαλίας, Μετέωρα, Βόλος, Πήλιο)

³ Οι άλλοι τρεις κεντρικοί εισηγητές ήταν Ali Kazancigil, από τον τομέα ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών της UNESCO, Sue Holiday, πολεοδόμος από το Σίδνεϊ της Αυστραλίας και ο Javier de Mesones πολεοδόμος από την Μαδρίτη της Ισπανίας.

Σκοπός και περιεχόμενο

Η πραγματοποίηση του συνεδρίου αυτού στη χώρα μας αποτέλεσε ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός, όχι μόνο για τους ειδικούς στο σχεδιασμό του χώρου (αρχιτέκτονες, πολεοδόμους, χωροτάκτες και άλλους τεχνικούς επιστήμονες) αλλά και για κάθε φορέα του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, επιστημονικού ή/και επαγγελματικού χαρακτήρα. Η σημασία του γεγονότος αυτού αυξάνεται αν συσχετίσει κανείς τη θεματική και το περιεχόμενο του Συνεδρίου με την περίοδο έντονων σχεδιαστικών παρεμβάσεων που διανύουμε, λόγω της κορύφωσης της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων. Από την άλλη πλευρά, είναι γνωστό ότι η χώρα μας κάθε χρόνο ζει στους ρυθμούς της τουριστικής κίνησης και στην περιοδικότητα που η κίνηση αυτή συνεπάγεται. Για το λόγο αυτό, το αντικείμενο του συνεδρίου είχε ιδιαίτερη χρησιμότητα τόσο για τη διοίκηση και τον επιτελικό μηχανισμό του κράτους, όσο και για τους φορείς υλοποίησης και εφαρμογής του σχεδιασμού, χωροταξικού και τομεακού (Περιφερειακή διοίκηση, Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση κ.λπ.).

Ειδικότερα, το συνέδριο της ISOCARP έθεσε στο τραπέζι των συζητήσεων ένα από τα πλέον φλέγοντα και επίκαιρα θέματα: Το πρόβλημα της αντιμετώπισης της τεράστιας πίεσης που ασκούν στις υποδομές, εξυπηρετήσεις κ.λπ. οι περιοδικές δραστηριότητες, όπως ο τουρισμός ή τα μεγάλα περιστασιακά γεγονότα, όπως διεθνείς αθλητικοί αγώνες, διεθνείς εκθέσεις κ.ά. τα οποία χαρακτηρίζονται από εξαιρετικά υψηλή συγκέντρωση κόσμου για μια μικρή χρονική περίοδο, ενώ στην περίοδο που ακολουθεί, όλα επιστρέφουν στην προ του γεγονότος κατάσταση.

Όσον αφορά στα περιοδικά φαινόμενα, σκοπός του συνεδρίου ήταν η προσέγγιση του προβλήματος και η προσπάθεια συμβιβασμού των σχεδιαστικών απαιτήσεων "πριν" και "μετά" τη φάση αιχμής καθώς και η μελέτη των επιπτώσεων των φαινομένων αυτών στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Όσον αφορά στην περίπτωση των "μεγάλων γεγονότων" (mega-events) όπως είναι για παράδειγμα οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τα σημαντικά ερωτήματα που προκύπτουν σχετικά με τον σχεδιασμό, συνίστανται στο ποια θα πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των πολλαπλών υποδομών και απαιτήσεων που προκύπτουν από το γεγονός αυτό και το αν υπάρχουν ευέλικτοι σχεδιαστικοί χειρισμοί για την περίοδο που ακολουθεί το γεγονός.

Από πλευράς περιεχομένου πρέπει κατ' αρχάς να σημειώσουμε τις ενδιαφέρουσες εισηγήσεις⁴ που παρουσιάστηκαν στην εναρκτήρια συνεδρίαση από τους προαναφερθέντες προσκεκλημένους ομιλητές (keynote speakers) με τα ακόλουθα θέματα:

- Αντιμετωπίζοντας μια μείζονα αιχμή: Το Σύνδνεϋ πριν, κατά και μετά τους Ολυμπιακούς

⁴ Όλες οι εισηγήσεις, τόσο των βασικών εισηγητών όσο και των case studies, έχουν αποτυπωθεί σε ειδικό CD ενώ μέσα στον επόμενο χρόνο θα εκδοθεί και ειδικός τόμος για το συνέδριο.

Αγώνες (Sue Holiday).

- "Παλμοί στη φύση: φυσικές καταστροφές και οι επιπτώσεις τους στα φτωχότερα στρώματα των αστικών πληθυσμών" (Ali Kazancigil).
- Η επίδραση της Διεθνούς Έκθεσης της Λισσαβόνας EXPO '98 στη δομή της πόλης (Javier de Mesones)
- Η δυναμική, ευέλικτη και αειφορική πόλη: Δυνατότητές της για επίθεση και άμυνα προς διασφάλιση του μέλλοντός της (Α. Αραβαντινός).

Ενδιαφέρον επίσης είχαν και οι εισηγήσεις στις οποίες παρουσιάστηκαν μελέτες περίπτωσης (case studies) στα τέσσερα σεμινάρια εργασίας (workshops) και οι οποίες συνοδεύτηκαν από παρεμβάσεις και συζητήσεις μεταξύ των συμμετεχόντων. Τα θέματα των σεμιναρίων ήταν τα εξής:

σεμινάριο 1: Σχεδιασμός για την αντιμετώπιση περιοδικών ακραίων φαινομένων και βιώσιμη ανάπτυξη. Συμβατοί ή ασύμβατοι στόχοι;

σεμινάριο 2: Ευέλικτη και προσαρμόσιμη υποδομή για την αντιμετώπιση των αιχμών και των υφέσεων της ζήτησης.

σεμινάριο 3: Οι κοινωνικό-οικονομικές επιπτώσεις των μεγάλων γεγονότων.

σεμινάριο 4: Ελεύθερο βήμα για την παρουσίαση σύντομων εισηγήσεων με εικαστικό υλικό πάνω σε διάφορα θέματα σχεδιασμού.

Αναφέρουμε επίσης τους τίτλους των ελληνικών μελετών περίπτωσης (case studies) που παρουσιάστηκαν και στα τέσσερα σεμινάρια εργασίας από έλληνες πολεοδόμους και χωροτάκτες, πανεπιστημιακούς αλλά και ελεύθερους επαγγελματίες οι οποίοι αποτέλεσαν την εθνική επιστημονική συμβολή-συμμετοχή στο συνέδριο:

- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας και η βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης του Αμαρουσίου (Μ. Αγγελίδης)
- Ο σχεδιασμός του Ολυμπιακού Συγκροτήματος στην παραλιακή ζώνη του Φαλήρου και η μεταολυμπιακή χρήση του (Σ. Μέντος)
- Η βιωσιμότητα της πόλης των Αθηνών με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Ρ. Μητούλα, Δ. Μπουραϊμης)
- Οι καταστάσεις αιχμής από την τουριστική κίνηση στα Ιόνια νησιά (Η. Μπεριάτος)
- Παραθεριστική κατοικία στην ελληνική πραγματικότητα: Η περίπτωση της Ασπροβάλλτας στη Θεσσαλονίκη (Χ. Μακράκης - Καραχάλιος)
- Περιβαλλοντική υποδομή στις Μέγα-πόλεις και βιώσιμη ανάπτυξη (Π. Παταργιάς, Ρ. Μητούλα)
- Ιστορικές πόλεις και τουριστική ανάπτυξη: Μαθήματα από μια διαχρονική μελέτη στη Μύκονο (Α. Ρωμανός)
- Χωρο-κοινωνικές διαφοροποιήσεις και οικιστική ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας: η περίπτωση της παράκτιας ζώνης του Ευβοϊκού (Α. Δέφνερ, Ι. Σαγιάς, Ε.

Παναγιωτάτου)

- Η Τοπική Ατζέντα 21 (Local Agenda 21) ως στρατηγική παρέμβαση στην ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας (Α. Αλεξανδροπούλου).
- Η συμβολή της ανάπλασης της περιοχής του Ελαιώνα στην περιβαλλοντική αναβάθμιση της Αθήνας (Π. Παταργιάς)

Κοινός παρονομαστής των αναφορών και συμπερασμάτων των rapporteurs και των προέδρων των σεμιναρίων εργασίας αλλά και των παρεμβάσεων και συζητήσεων μεταξύ των συνέδρων ήταν ότι ο σχεδιασμός στον 21^ο αιώνα είναι ανάγκη να ασχοληθεί με τα "μεγάλα γεγονότα" αλλά και τις "αιχμιακές" καταστάσεις γιατί τέτοιου είδους φαινόμενα χαρακτηρίζουν ολοένα και περισσότερο την εποχή μας λόγω αλλαγής των κοινωνικών και τεχνολογικών συνθηκών. Χρειάζεται επομένως, μια πιο συστηματική - θεωρητική και εμπειρική - έρευνα στο νέο αυτό πεδίο ώστε να υπάρξει καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Από πρακτική και επικοινωνιακή πλευρά το συνέδριο συνέβαλε στην ενημέρωση των ελλήνων πολεοδόμων και χωροτακτών για την IsoCaRP⁵ και κυρίως για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πόλεις και οι χώρες που αναλαμβάνουν την ευθύνη μεγάλων διοργανώσεων, όπως η Αθήνα και η Ελλάδα στη σημερινή συγκυρία.

Διαγωνισμός νέων πολεοδόμων

Του κυρίως συνεδρίου, όπως ειπώθηκε παραπάνω, προηγήθηκε η πραγματοποίηση του 12ου προγράμματος νέων πολεοδόμων (Young Planners), ενός θεσμού που διεξάγεται με επιτυχία εδώ και δώδεκα χρόνια στο πλαίσιο του ετήσιου συνεδρίου της IsoCaRP με την υποστήριξη της UNESCO. Το πρόγραμμα συνίσταται στην εκπόνηση μιας αδρομερούς μελέτης πολεοδομικού σχεδιασμού από μια ομάδα 20-25 νέων πολεοδόμων⁶ (κάτω των 35 ετών) που χωρίζεται σε θεματικές υπο-ομάδες εργασίας. Στην ουσία πρόκειται για ιδέες και προτάσεις οι οποίες πρέπει να διατυπωθούν σε διάστημα 3 - 4 ημερών για να αντιμετωπιστεί ένα επίκαιρο, συνήθως, πολεοδομικό πρόβλημα μιας συγκεκριμένης περιοχής της φιλοξενούσας πόλης. Το πρόγραμμα συντόνισε ο καθηγητής της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ Δ. Καρύδης και η καθηγήτρια της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Τεχνικού Πανεπιστημίου Yıldız της Κωνσταντινούπολης Zeynep Merey- Enlil.

Το θέμα του φετινού προγράμματος ήταν η αποκατάσταση της αστικής συνέχειας

⁵ Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι με την ευκαιρία του Συνεδρίου, 19 νέοι πολεοδόμοι και χωροτάκτες έγιναν μέλη της ISOCARP με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης (που συγκαλείται κάθε φορά στον τόπο που πραγματοποιείται το ετήσιο συνέδριο). Κατά συνέπεια η δύναμη της Εθνικής Αντιπροσωπείας (National Delegation) από 5 έφθασε τα 24 μέλη ξεπερνώντας έτσι το όριο των 20 μελών και αποκτώντας τη δυνατότητα αναβάθμισης της σε Επιστημονική οργάνωση (σωματείο) σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

⁶ Στην ομάδα μετείχαν πέντε έλληνες νέοι πολεοδόμοι: Αιμιλία Αλεξανδροπούλου, Χρυσός Μακράκης-Καραχάλιος, Σταύρος Μέντος, Σωτήρης Μηλιώνης, Σπύρος Αναστασόπουλος.

στην Αθήνα (Re-assembling the city: Establishing Urban Continuity in Athens) που προτάθηκε από τον καθ. Δ. Καρύδη. Το σκεπτικό ήταν ότι η Αθήνα, όπως και όλες οι μεγάλες αστικές συγκεντρώσεις, παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα ασυνέχειας με συμπτώματα αστικής αποσύνθεσης κεντρικών περιοχών, που οφείλονται σε παράγοντες που σχετίζονται με την κοινωνική διαίρεση του χώρου. Ως τέτοια περίπτωση, που αξίζει να διερευνηθεί, επιλέχτηκε η περιοχή Ρουφ του Δήμου Αθηναίων, έκτασης 100 περίπου εκταρίων, που βρίσκεται πολύ κοντά στο κέντρο (CBD) της πόλης και η οποία διασχίζεται από μεγάλους οδικούς άξονες καθώς και από την κύρια σιδηροδρομική γραμμή του λεκανοπεδίου.

Οι προτάσεις των νέων πολεοδομών για την προαναφερθείσα περιοχή παρουσιάστηκαν στην εναρκτήρια συνεδρίαση του κυρίως συνεδρίου. Οι επιδόσεις και τα αποτελέσματα της εργασίας της ομάδος συνολικά, αλλά και των τεσσάρων υπο-ομάδων ξεχωριστά, ήταν εξαιρετικές και εντυπωσίασαν τους συνέδρους έλληνες και ξένους. Η επιτυχία αυτή, που οφείλεται τόσο στους διαγωνιζόμενους όσο και στην καθοδήγηση των συντονιστών καθηγητών, παρακίνησε πολλούς συνέδρους να διατυπώσουν την πρόταση να γίνει ειδική έκδοση της μελέτης αυτής από την IsoCaRP με τη μορφή μονογραφίας.

Παράλληλες εκδηλώσεις

Σε ότι αφορά στις εκδηλώσεις που πλαισίωσαν το Συνέδριο, πρέπει να τονιστεί η ιδιαίτερη επιτυχία των περιηγήσεων. Ειδικότερα σε ότι αφορά την προ-συνεδριακή περιήγηση στην Αττική πρέπει να επισημανθούν: α) η επίσκεψη στο Μαραθώνα, στις εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού κωπηλατοδρομίου και η ενημέρωση που έγινε από την αρμόδια Δ/ντρια ΥΠΕΧΩΔΕ κα Μ. Κυριακού, β) η επίσκεψη στο τεχνολογικό πάρκο του Λαυρίου όπου με φροντίδα του πρόεδρου του πάρκου, καθ. ΕΜΠ κ. Παναγόπουλου, έγινε εκτενής ενημέρωση των συνέδρων για την αποκατάσταση των κτιρίων και την ανάπτυξη επιχειρηματικής πρωτοβουλίας στο πλαίσιο της πολιτικής που ακολουθείται από την διοίκηση του πάρκου, γ) η ειδική ενημέρωση για την πολεοδομική ιστορία της πόλης και της περιοχής από την κα Κατερίνα Βέη-Σπυροπούλου με φροντίδα του Δήμου Λαυρίου.

Την Τετάρτη 25 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε με τη φροντίδα της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων (υπεύθυνη κα Τζούλια Βελισσαράτου), τεχνική περιήγηση στο Λεκανοπέδιο Αθηνών, κατά τη διάρκεια της οποίας οι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν και να ξεναγηθούν στις σπουδαιότερες Ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο κεντρικό Ολυμπιακό συγκρότημα (ΟΑΚΑ) στο Μαρούσι, στο Ολυμπιακό χωριό στο Τατόι καθώς στις αθλητικές εγκαταστάσεις του Φαλήρου. Πριν από την αναχώρηση των συνέδρων για την περιήγηση, προβλήθηκε ειδικό video που αναφερόταν στην πρόοδο των Ολυμπιακών έργων, έτσι ώστε οι σύνεδροι να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της προετοιμασίας των Ολυμπιακών αγώνων ακόμα και για τις εγκαταστάσεις που δεν

θα είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν.

Αναφορικά με την μετά-συνεδριακή εκπαιδευτική περιήγηση στην Θεσσαλία πρέπει να επισημανθεί ότι αυτή άρχισε με επίσκεψη στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου, όπου έγινε παρουσίαση του έργου και των δραστηριοτήτων του τμήματος από την Επίκουρο Καθηγήτρια κα Α. Γοσποδίνη και τον Καθηγητή κ. Χ. Κοκκώση καθώς και από τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, ενώ αργότερα παρετέθη γεύμα εργασίας από τον πρόεδρο του τμήματος Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Γ. Πετράκο. Στις επόμενες δύο ημέρες οι σύνεδροι επισκέφτηκαν την Καλαμπάκα, τα Μετέωρα και τους παραδοσιακούς οικισμούς του Πηλίου (Μακρινίτσα, Μηλιές, Βυζίτσα) και ξεναγήθηκαν από τον Δρα Νικ. Βογιαζίδη.

Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε ότι το επόμενο ετήσιο ραντεβού των πολεοδόμων και χωροτακτών έχει κλειστεί στην Αίγυπτο και συγκεκριμένα στο Κάιρο, όπου έχει προγραμματιστεί να γίνει το 39^ο συνέδριο της IsoCaRP, τον Οκτώβριο του 2003 με θέμα: "Planning in a more globalized and competitive world", εφ' όσον φυσικά η γεωπολιτική κατάσταση στην περιοχή δεν επηρεαστεί από δυσμενείς εξελίξεις στη Μέση Ανατολή.

ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ISOCARP (1965 - 2003)

Έτος	Πόλη/Χώρα	Θέμα
2003	Cairo/EG	Planning in a more globalized and competitive world
2002	Athens/GR	The Pulsar Effect. Urban Planning and the pulsar effect: Coping with peaks, troughs and repeats in the demand cycle
2001	Utrecht/NL	Planning in the Information Age
2000	Chetumal/MX	People's Empowerment in Planning: Citizens as Actors in managing their Habitat
1999	Gelsenkirchen/DE	The Future of Industrial Regions - Regional Strategies and local Action towards Sustainability
1998	Azores/PT	Land and Water: Integrated planning for a sustainable future
1997	Ogaki/JP	Risk assessment and management: Planning for an uncertain future
1996	Jerusalem/IL	Migration and the global economy: Planning responses to disintegrating patterns and frontiers
1995	Sydney/AU	Planning and mediation in urban planning
1994	Praque/CZ	Expanding demands on planning
1993	Glasgow/UK	Cities, regions & well-being
1992	Cordoba/E	Cultural Identities and Unity
1991	Guadalajara/MX	Planning for leisure - the challenge of tourism
1990	Warsaw/PL	The environment and the city
1989	Basel/CH	Communication technology and mobility and their impact on urban structure and form
1988	Taormina/IT	Urban and metropolitan peripheries
1987	Delhi/IN	Planning and actions for shelter for the homeless
1986	Paris/FR	Research for urban planning practice
1985	Berlin/DE	Implementation of Planning - Non-governmental actions in urban planning
1984	Braga/PT	Implementation of planning in small towns - agents of action

1983	Amsterdam/NL	Implementation of planning: the partners
1982	Istanbul/TR	Habitat for all; What is the solution?
1981	Stockholm/SE	Renaissance of the city, how?
1980	Tunis/TN	Planning and education
1979	Strasbourg/FR	Planning and energy
1978	Montreal/CA	Evolution of urban and regional planning with regard to changes in society
1977	Athens/GR	Urban change and urban structure; How to regain coherence
1976	Helsinki/FI	Demands on the land
1975	Edinburgh/UK	Planning for our inheritance
1974	Munich/DE	Urban Planning and political decision
1973	Zurich/CH	Integration and segregation in urban land uses and activities
1972	Gothenburg/SE	Visual qualities of the built-up environment
1971	Antwerp/BE	Physical and economic planning
1970	Aix-en-Provence/FR	Education of the planner
1969	Dusseldorf/DE	The Integration of public transport in town planning policy
1967	Lyon/FR	Texte Programme of ISOCARP
1966	Coimbra/PT	The Urban developments in the region
1965	Amsterdam/NL	The position of the Netherlands in a uniting Europe